

Dr Iryna Yeleyko

Katedra Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych
Wydział Stosunków Międzynarodowych
Lwowski Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franko

SPECYFIKA MIGRACJI ZAROBKOWEJ LUDNOŚCI NA UKRAINIE

Teoretyczne zasady migracji zarobkowej

Zjawisko migracji zarobkowej ludności istnieje od dawna i pozostawiło widoczny ślad w rozwoju ludzkości. Znaczna część obywateli niektórych państw, takich jak: Stanów Zjednoczonych, Kanady, Australii składa się z potomków byłych emigrantów.

Druga połowa XX wieku charakteryzuje się gwałtownym wzrostem migracji międzynarodowej z przyczyn gospodarczych. Międzynarodowa migracja siły roboczej coraz częściej nabiera charakteru globalnego. Do dzisiaj dotknęła zdecydowanej większości państw świata. W końcu lat 90. szacunkowa liczba migrantów w świecie wynosiła 125 mln osób, czyli w przybliżeniu 2% ludności Ziemi.

Pojęcia „migracja ludności” i „migracja zarobkowa” różnią się celem. Migracja ludności to przemieszczenie ludzi w międzynarodowej przestrzeni terytorialnej w celu zmiany miejsca stałego pobytu, zaś migracja zarobkowa jest przemieszczeniem ludzi w międzynarodowej przestrzeni terytorialnej w celu poszukiwania pracy bez zmiany stałego miejsca pobytu. Innymi słowy, możemy stwierdzić, że migracja zarobkowa to przemieszczenie ludności zdolnej do pracy, powstające z przyczyn ekonomicznych. Jeśli przemieszczenie przekracza granice państwa, to taka migracja jest międzynarodowa.

Zgodnie z klasyfikacją ONZ istnieją następujące rodzaje migracji zewnętrznej:

- bezpowrotna – migracja związana ze zmianą stałego miejsca zamieszkania. Ten rodzaj migracji jest legalny tylko w kilku państwach (USA, Kanada, Australia, Niemcy, Izrael, i in.) jednak obarczona licznymi ograniczeniami;
- sezonowa – migracja tymczasowych lub sezonowych pracowników, którzy wyjeżdżają do innego kraju w celu znalezienia pracy na okres do jednego roku;

- wahadłowa – zwana również migracją „mrówkową”, ma miejsce w przypadku, kiedy pracownicy przekraczają granicę każdego dnia, żeby pracować w innym kraju;
- wymuszona – migracja tego rodzaju nie jest spowodowana przyczynami natury gospodarczej, mimo wszystko powoduje redystrybucję zasobów siły roboczej między państwami, co wpływa na rozwój gospodarki zarówno krajów emigracji, jak i krajów przyjmujących.

W zależności od poziomu kwalifikacji wyróżnia się migrację niskokwalifikowanej siły roboczej oraz migrację wysokokwalifikowanych specjalistów. Pierwsza z wspomnianych fal migracyjnych przeważnie pochodzi z krajów rozwijających się. Drugi rodzaj to głównie przemieszczenia specjalistów między krajami rozwiniętymi, na przykład w ramach współpracy między państwami UE. Warto również wspomnieć o imigracji z krajów rozwijających się do państw rozwiniętych. Ten proces otrzymał nazwę „wyjazd kadr”. Może on istnieć w postaci jawnej – kiedy specjalista przyjeżdża do innego państwa lub zostaje w nim po ukończeniu studiów, albo w postaci ukrytej, gdy nie wyjeżdża, ale pracuje w przedsiębiorstwie, które należy do obcokrajowca (kapitału obcego).

Z punktu widzenia struktury socjalnej można wyodrębnić migrację robotników i migrację inteligencji, przeważnie naukowo-technicznej. Z kolei w podziale migracji z punktu widzenia statusu prawnego migrantów wyróżnia się migrację międzynarodową, oficjalną i nieoficjalną.

Przyczynami migracji zarobkowej są czynniki natury zarówno gospodarczej, jak i pozagospodarczej. Do tych drugich należą: polityczne, narodowe, ekologiczne, religijne, rasowe, rodzinne i inne.

Uwzględniając możliwe pozytywne, jak i negatywne strony migracji zarobkowej, każde państwo prowadzi odpowiednią politykę migracyjną. Warte wspomnienia jest to, że w ciągu ostatnich dwudziestu lat jej charakter w dużym stopniu uległ zmianie. O ile w poprzednim okresie migracja zapewniała obsadę na niskokwalifikowanych i niepopularnych miejscach pracy, to obecnie oczekuje się imigracji wysokokwalifikowanych pracowników, zatrudnianych w perspektywicznych i dynamicznych dziedzinach gospodarki.

Jednak trzeba pamiętać, że taka definicja nie może być jednoznaczna i ostateczna. Zależy ona od konkretnych sytuacji społeczno-gospodarczych w kraju.

W wyniku rozwoju procesów migracji zarobkowej w wielu krajach wysoko rozwiniętych pojawia się podwójny rynek pracy. Jeden z nich to rynek krajowej siły roboczej, drugi imigrantów zarobkowych. W takim przypadku, obywatele danego państwa wykonują wykwalifiko-

waną pracę w przemyśle lub sferze usług, a imigranci – pracę proste ale bardziej pracochłonne i szkodliwe dla zdrowia. Często ich czas pracy jest niezgodny z przepisami, a pensja zaniżona w stosunku do otrzymywanej przez krajowych pracowników. Taka sytuacja pozwala też przedsiębiorcom zredukować tempo wzrostu pensji pracowników krajowych.

Przyczyny, etapy i specyfika międzynarodowej migracji zarobkowej z Ukrainy

Na rozwój rynku pracy, który jest jedną najbardziej wrażliwych sfer funkcjonowania gospodarki, znaczny wpływ miały radykalne reformy gospodarcze i polityczne, które wystąpiły na Ukrainie w latach 90. XX wieku. Ograniczenie produkcji, trudna sytuacja w sferze finansów publicznych oraz gwałtowne obniżenie poziomu życia obywateli posłużyły wzmocnieniu motywacji do zewnętrznej migracji zarobkowej

Na przełomie lat 80. i 90. wyjazdy za granicę w celu zarobkowym (dzięki drobnemu handlowi lub pracy dorywczej) stały się bardzo rozpowszechnione, ponieważ były głównym źródłem utrzymania dla wielu rodzin w trudnych warunkach okresu przejściowego.

W byłym Związku Radzieckim migracja była regulowana w sposób scentralizowany przez ministerstwa i urzędy. Kandydaci do wyjazdu za granicę byli starannie dobierani, a głównym kryterium zazwyczaj była właściwa postawa ideologiczna. Wraz z powstaniem Ukrainy jako państwa niepodległego i formowaniem nowych stosunków rynkowych, procesy rozwoju migracji zarobkowej bardziej się aktywizowały. Z czasem zaczęła ona mieć charakter masowy.

Liberalizacja prawnych ograniczeń związanych z wyjazdem, ograniczenie formalności i uproszczenie procedur związanych ze zdobyciem dokumentów na wyjazd oraz zlikwidowanie tzw. „żelaznej kurtyny” stały się przyczyną gwałtownego wzrostu aktywności emigracyjnej w społeczeństwie.

Na podstawie danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w 1986 r., czyli na początku gorbaczowskiej „pierestrojki”, liczba wyjazdów za granicę w sprawach osobistych nie przewyższała 43 tys., natomiast w 1991 r. osiągnęła liczbę 2 327 tys., czyli powiększyła się w 54-krotnie [Малиновська, 2004, (http)]. Znaczna część z nich miała na celu nie tyle wypoczynek lub turystykę, ile cel zarobkowy.

Spadek produkcji, likwidacja przedsiębiorstw, brak stabilizacji finansowej, wysoki poziom bezrobocia, brak nowych miejsc pracy, obniżenie poziomu pensji – to czynniki, które powodują, że Ukraińcy muszą emigrować.

Dodatkowo presję imigracyjną na Ukrainie wywołuje duża różnica między minimalnym poziomem pensji a minimum egzystencji. Do tego trzeba jeszcze dodać niski poziom emerytur oraz skromne zasiłki socjalne. Oprócz tego, odbywa się gwałtowna polaryzacja dochodowa społeczeństwa. Jeżeli w 1990 r. przeciętny dochód 10% najbogatszych obywateli Ukrainy 4-krotnie przewyższał odpowiedni wskaźnik 10% najbiedniejszych, to w 1996 r. – już w 67 razy. Uważa się, iż 10% ukraińskich obywateli posiada 40% dochodów całej ludności Ukrainy, przy czym, zdaniem ekspertów, 2/3 wspomnianych dochodów ma pochodzenie kryminalne [*Проблеми соціально-економічного...*, 2002, rozdz.1, (http)]. Taka sytuacja staje się przyczyną wzrostu napięcia w społeczeństwie.

Otóż, najważniejszą przyczyną migracji zarobkowej był i nadal pozostaje wyższy poziom płac w krajach przyjazdu. Dla ludzi, którzy stracili pracę na Ukrainie i długi czas nie mogli znaleźć nowego zatrudnienia, otrzymywali minimalną pensję lub byli na urlopie bezpłatnym, poszukiwanie pracy za granicą staje się jedynym sposobem zabezpieczenia materialnego dla siebie i rodziny.

Dane świadczą, że emigranci z ukraińskich wiosek, zatrudnieni w rolnictwie lub przy pracach pomocniczych, mogą liczyć na 2-3 krotnie wyższy poziom pensji niż na Ukrainie, z kolei w budownictwie, sferze usług oraz w transporcie nawet 10-12 krotnie, w transporcie morskim, informatyce, edukacji czy medycynie – od 15 do 40 krotnie. Według obliczeń ekspertów, miesięczne zarobki obywateli pracujących za granicą, wynoszą ponad 2 miliardy hrywien, co równa się jednej trzeciej nominalnych dochodów pieniężnych całej ludności kraju w roku [Гнибіденко, 2001, s. 19]. Warty podkreślenia jest fakt, że nawet pracownicy o najniższych kwalifikacjach, wykonujący niepopularne zajęcia za granicą, otrzymują kilka razy wyższą pensję, niż mogliby dostać na Ukrainie.

O. Leontenko, w swoim badaniu rozwoju emigracji gospodarczej z Ukrainy, dzieli ją na trzy główne okresy [Леонтенко, 1999, s. 29].

Pierwszą fazę, która zakończyła się do roku 1990, można opisać jako okres wyjazdu przede wszystkim przedstawicieli elity intelektualnej oraz kulturalnej – uczonych i artystów. Ta kategoria migrantów była stosunkowo nieliczną i jej zniknięcie z ukraińskiego rynku pracy nie spowodowało widocznych negatywnych skutków ekonomicznych. Jednak bardzo trudno ocenić straty twórczego i intelektualnego potencjału państwa.

Drugi etap, przypadający na lata 1990-1993, był okresem wyjazdu specjalistów. Za granicą znaleźli się doświadczeni i wykwalifikowani pracownicy, dobrze wykształceni, charakteryzujący się znajo-

mością kilku języków i umiejętnością obsługi komputera. Przyczyną tego było to, że naukowcy w istniejących warunkach jakie zastali na Ukrainie, nie byli w stanie znaleźć efektywnego zastosowania i wykorzystania swojej wiedzy i umiejętności. Jednocześnie wzrosła liczba krajów, jako miejsc potencjalnego wyjazdu. Jeżeli wcześniej brano pod uwagę kilka krajów, w większości rozwiniętych, to z czasem Ukraińcy zaczęli wyjeżdżać do innych krajów świata. To już była o wiele większa migracja.

Trzeci okres zaczął się po roku 1994. W tym czasie fala migracyjna ogarnęła nie tylko wysoce kwalifikowanych specjalistów, ale też pracowników mniej wykwalifikowanych. Zawodowy przekrój pracowników-migrantów znacznie się rozszerzył – byli to robotnicy budowlani, kierowcy, mechanicy samochodowi, ślusarze, osoby zatrudnione w gastronomii i wielu innych zawodach. W tym okresie, wyjazd siły roboczej z państwa nabiera rozmachu, a pracownicy – emigranci zapełniają kolejne nisze na międzynarodowym rynku pracy.

Emigracja potencjału intelektualnego kraju była i nadal pozostaje problemem na rynku pracy Ukrainy. W tabeli 1 podano poziom wykształcenia emigrantów ukraińskich.

Tabela 1. Poziom wykształcenia emigrantów ukraińskich (w %)

Poziom wykształcenia	1996	1997	1998
Pełne wyższe	36,0	30,8	32,4
Licencjat	27,5	17,4	14,2
Zawodowe	24,5	31,1	32,8
Pełne średnie	11,6	16,5	17,4
Podstawowe	0,4	4,2	3,2
Razem	100,0	100,0	100,0

Źródło: Леонтенко О., *Проблеми становлення й розвитку трудової еміграції з України*, „Україна: аспекти праці” 1999, № 5, s. 30.

Dokładne określenie ilości ukraińskiej siły roboczej na międzynarodowym rynku pracy jest praktycznie niemożliwie. Ponieważ jeszcze niedawno emigracja była zjawiskiem nietypowym dla naszego społeczeństwa, zatem nie prowadzono odpowiedniej statystyki z tego zakresu. Państwo przez swoje organa (oddziały wizowe i rejestracyjne) reguluje wyjazd obywateli za granicę. Dlatego statystyka migracyjna ogranicza się jedynie do rejestracji wydanych zezwoleń. Wdrożone formalności związane z wyjazdem pozwalają określić liczbę wydanych zezwoleń na wy-

jazd na stały pobyt, liczbę zezwoleń na tymczasowy wyjazd na zaproszenie od obywateli zagranicznych, liczbę załatwionych dokumentów na wyjazd służbowy oraz liczbę dokumentów, załatwianych dla firm turystycznych [Малиновська, Пінчук, Шлепаков, 1993, (http)]. Jedną z przyczyn, dlaczego statystyka oficjalna nie przedstawia pełnego stanu rzeczy, jest to, że większość pracowników ukraińskich wyjeżdża za granicę nielegalnie. W takim przypadku podejmują się niepopularnych zajęć, w dodatku za niską pensję.

Według danych statystyki państwowej, zjawisko oficjalnie zarejestrowanej migracji nasila się. Na przykład jeszcze w 1996 r. za granicą przebywało legalnie 11,8 tys. osób, w 1998 r. – 24,4 tys., a w 2002 r. – 41 tys. osób [Левцун, 2006, (http)]. Podział obywateli według formy zatrudnienia został zilustrowany w tabeli 2. Jednak podane liczby nawet w przybliżeniu nie ujawniają prawdziwej skali przebywających w celu zarobkowym za granicą, rozmiar emigracji przeważnie oblicza się na podstawie ocen z rozmaitych badań i obliczeń.

Tabela 2. Zróżnicowanie obywateli Ukrainy tymczasowo zatrudnionych za granicą ze względu na formę zatrudnienia (w %)

Kategoria pracowników	1996	1997	1998
Razem	100,0	100,0	100,0
W tym: pracownicy-migranci	74,4	79,9	83,3
pracownicy sezonowi	1,1	7,1	4,8
pracownicy, którzy pracują na okres próbny (praca najemna)	0,3	2,1	3,5
osoby, którzy pracują w oparciu o umowę o pracę (na zamówienie)	24,1	10,9	7,9

Źródło: Леонтенко О., *Проблеми становлення й розвитку трудової еміграції з України*, „Україна: аспекти праці” 1999, № 5, s. 30.

Pomocną informacją o skali migracji zarobkowej są dane statystyki celnej oraz wyniki badań socjologicznych prowadzone wśród podróżujących na przejściach granicznych. Te dane świadczą, że zatrudnienie i handel to główny cel przekraczania granicy, mający miejsce odpowiednio ok. 4 i 6% przekroczeń na granicy zachodniej, i ok. 14 i 25% na granicy wschodniej [Малиновська, 2004, (http)].

Podstawowe kierunki migracyjne

Lista krajów, które przyjmują pracowników ukraińskich, wskazuje, że pierwsze miejsce w latach 1996 - 1998 zajmowała Grecja, gdzie pracowało ok. 30% wszystkich oficjalnie zarejestrowanych emigrantów z Ukrainy. Ostatnio swoje pozycje wzmocniły Czechy i Rosja (25,5% i 6,2% ukraińskich migrantów zarobkowych), a także Włochy. Znaczna liczba naszych obywateli przebywa też w Hiszpanii, Portugalii, Polsce. Dla przykładu, w Portugalii w 1999 roku było tylko 127 legalnych imigrantów z Ukrainy, a już w 2002 r. liczba ich wzrosła do 65,5 tys., czyli ponad 400 razy [Малиновська, 2004, (http)] W 1998 roku do czołówki krajów – kierunków migracji weszły państwa członkowskie UE: Wielka Brytania (3,1%), Irlandia (2,9%) i Niemcy (2,6%). Na ogół Ukraińcy pracują w ponad 30 państwach świata [Леонченко, 1999, s. 30].

Wśród regionów Ukrainy, które dostarczają siłę roboczą na rynek międzynarodowy, pozycję wiodącą zajmują obwody przygraniczne, zwłaszcza Odeski (53,6%), Zakarpacki (12,2%), Republika Autonomiczna Krym, obwód Lwowski (7,7%), Charkowski (3,6%), Doniecki (2,5%) i Tarnopolski (2,5%).

Jednocześnie warto podkreślić, że ludzie z różnych regionów preferują różne kraje wyjazdu [*Статистичний щорічник...*, 2004, (http)]:

- Migracja zarobkowa Ukraińców do Rosji. Terminy przebywania różne. Zapotrzebowanie na robotników budowlanych i pracowników nisko wykwalifikowanych.
- Migracja zarobkowa Ukraińców do Włoch. Biorą udział przeważnie zdolne do pracy kobiety w starszym wieku. Praca – jako pomoc domowa, opieka nad dziećmi, opieka nad chorymi i starszymi ludźmi. Przebywanie długotrwałe (2-3 lata).
- Migracja zarobkowa Ukraińców do Portugalii. Biorą udział wykwalifikowani mężczyźni - robotnicy: robotnicy budowlani i przemysłowi. Pobyt długotrwały.
- Migracja zarobkowa Ukraińców do Hiszpanii. Pobyt długotrwały. Przeważa budownictwo i praca w rolnictwie.
- Migracja zarobkowa Ukraińców do Polski i Czech. Pracę wykonują zarówno mężczyźni jak i kobiety – różne rodzaje prac. Pobyt krótkotrwały.
- Migracja zarobkowa do Turcji i na Węgry. Celem jest drobny handel.

Oczywiście warunki pracy obywateli ukraińskich za granicą nie odpowiadają normom pracy obowiązującym na Ukrainie. Dla większości

migrantów dzień roboczy częstokroć trwa ponad 10 godzin. W tym samym czasie, tylko 10 – 15% pracowników ma warunki pracy ustalone w formie pisemnej umowy. Bardzo często dochodzi do naruszenia warunków umów, zwłaszcza w kwestii wynagrodzenia.

Jednak, mimo trudnych warunków pracy ok. 70% obywateli jest zadowolonych z wyjazdów i są gotowi powtórzyć je, jeżeli będzie taka możliwość. Około 85% migrantów chciałoby zrealizować takie wyjazdy pilotowane przez instytucje państwowe i z odpowiednią opieką socjalną [Малиновська, 2004, (http)].

Według informacji ukraińskich placówek dyplomatycznych, w Polsce przebywa 300 tys. ukraińskich pracowników, we Włoszech i Czechach – po 200 tys., w Portugalii – 150 tys., Hiszpanii – 100 tys., Turcji – 35 tys., Stanach Zjednoczonych – 20 tys., liczba Ukraińców pracujących w Rosji jest szacowana na milion zatrudnionych [Левцун, 2006, (http)]. Generalnie, według różnych szacunków za granicą przebywa od 5 do 7 milionów obywateli Ukrainy.

Mimo różnych obliczeń skali migracji zarobkowej, wszystkie te dane świadczą, że wyjazdy za granicę są bardzo popularne i stanowią dla wielu obywateli Ukrainy podstawowe źródło dochodów.

Pozytywne i negatywne skutki migracji zarobkowej dla Ukrainy

Migracja zarobkowa jak i każde zjawisko ma swoje pozytywne i negatywne strony.

Skutki pozytywne migracji to:

- Zmniejszenie napięcia na krajowym rynku pracy;
- Znaczny napływ waluty (pieniędzy zarobionych przez migrantów);
- Możliwość materialnego utrzymania rodzin w kraju, finansowanie wykształcenia dzieci, zakupy codzienne itp.;
- Sprzyjanie rozwojowi małego biznesu, dzięki wpływom z handlu przygranicznego;
- Rozszerzenie światopoglądu, opanowanie języków obcych, w sytuacjach poszczególnych – podwyższenie kwalifikacji.

Dla Ukrainy migracja zarobkowa ma także skutki negatywne:

- Wyjazd znacznej części potencjału siły roboczej kraju, w tym wysoce kwalifikowanych pracowników, którzy przy wykonaniu prymitywnej i nieatrakcyjnej pracy zatracają swoje umiejętności;
- Aspekt psychologiczny i moralny: rozpadają się rodziny, dzieci zostają bez opieki, utrata zdrowia, przemoc ze strony pracodawcy, trudne warunki życia, a także w większości wypadków, brak ochrony praw-

nej i gwarancji otrzymania zarobionych pieniędzy, brak socjalnej ochrony;

- Zmniejszenie liczby urodzeń. Wyjazd osób młodych powoduje negatywne skutki demograficzne, tak przez niszczenie stosunków rodzinnych, jak i przez niesprzyjający dla urodzenia i wychowania dzieci styl życia migrantów;
- Wzrost cen towarów i usług na rynku wewnętrznym, między innymi cen nieruchomości, przy istniejącej niskiej zdolności nabywczej ludności. Na przykład, w ciągu ostatnich trzech lat mieszkania we Lwowie podrożały w przybliżeniu 2,5 krotnie;
- Ogólne zwątpienie, utrata świadomości narodowej.

Ukraina jest jednym z państw, które eksportują istotną część siły roboczej na międzynarodowy rynek pracy. Dlatego regulowanie procesów migracji jest jednym z ważnych elementów politycznej aktywności państwa. Środki i metody realizacji państwowej polityki migracyjnej w znacznym stopniu zależą od konkretnej sytuacji na rynku pracy. Warto podkreślić, że na Ukrainie istnieje do dziś nierozwiązany problem regulowania nielegalnej migracji zarobkowej.

LITERATURA

- Гнибіденко І., *Проблеми трудової міграції ва Україні та їх вирішення*, „Економіка України” 2001, № 4.
- Левцун О., *Зовнішня трудова міграція в Україні як демографічна проблема*, 2006, [Цит. 2005, 20 вересня]. – Доступний з: <<http://www.dialogs.org.ua>>.
- Леонтенко О., *Проблеми становлення й розвитку трудової еміграції з України*, „Україна: аспекти праці” 1999, № 5.
- Малиновська О. А., Пінчук О. М., Шлепаков А. М., *Еміграція населення України: соціально-економічні аспекти та можливі наслідки*, 1993, Вип. 17, [Цит. 2003, 22 березня]. – Доступно з: <<http://www.niss.gov.ua/book/Malinovs/003.htm>>.
- Малиновська О., *Проблема зовнішньої трудової міграції в Україні*, 2004, [Цит. 2005, 03 листопада]. – Доступний з: <<http://www.stat.gov.ua>>.
- Проблеми соціально-економічного розвитку та соціальна політика в Україні*, Національний інститут стратегічних досліджень, 2002, Розд.1., Соціально-демографічні проблеми розвитку українського суспільства, [Цит. 2003, 5 травня]. – Доступно з: <<http://www.niss.gov.ua.htm>>.
- Романюк М., *Міграції населення України: національні пріоритети та регіональна диференціація механізму регулювання*, „Економіка України” 1999, № 9.
- Статистичний щорічник України за 2001 рік*: Довідкове видання, Державний комітет статистики України, К.: Техніка, 2002.
- Статистичний щорічник України за 2003 рік*, 2004, [Цит. 2005, 03 листопада]. – Доступний з: <<http://www.stat.gov.ua>>.

Streszczenie

Migracja zarobkowa jako rezultat przejścia od gospodarki centralnie planowanej do gospodarki rynkowej osiągnęła na Ukrainie niebezpiecznie wysoki poziom. Niedostateczna liczba miejsc pracy opłacanych godziwie i niski poziom gwarancji społecznych doprowadziły do tego, że miliony Ukraińców wyjechały (i do dziś wyjeżdżają) za granicę. Artykuł prezentuje główne tendencje migracji zarobkowej na Ukrainie od czasu uzyskania niepodległości do dnia dzisiejszego oraz jej pozytywne i negatywne skutki dla gospodarki kraju. Ponadto analizie poddano kierunki migracji – kraje, które ich przyciągają.

Peculiarities of Labour Migration of Population in Ukraine

Summary

Labour migration, resulting from the transition from a planned to market economy, reached a dangerous scale in Ukraine. A lack of the necessary amount of working places with a decent salary and a low level of social assurance caused the fact that millions of people left (and still are leaving) abroad. This paper presents the main tendencies of labor migration in Ukraine since the time of gaining its independence up till now. Its positive and negative consequences for the country's economy are characterized. Besides, an analysis of the direction of immigrants motion and the countries that attract them are presented.